

АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ

Agency on Enforcement

www.AE.org.ua

Пам'ятка

Права та обов'язки боржника за новим Законом України «Про виконавче провадження»

Пам'ятку складено на основі Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII та Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 № 1403-VIII. Пам'ятка розрахована на боржників-фізичних осіб та не містить вичерпної інформації про права та обов'язки боржника, а носить ознайомчий, інформативний характер.

ЗА ПІДТРИМКИ:

Інтернет-проект

Приватні виконавці

vk.com/private.enforcers

facebook.com/private.enforcers

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

 Legalans

Всеукраїнський юридичний портал

www.legalans.com

05.10.2016 набув чинності новий Закон України «Про виконавче провадження» № 1404-VIII (далі – Закон), що був прийнятий Верховною Радою України 02.06.2016. Винятком є норми статей 8, 9, якими запроваджується автоматизована система виконавчого провадження та Єдиний реєстр боржників а також положення, що стосуються діяльності приватних виконавців, які набули чинності 05.01.2017.

Новий Закон покликаний вдосконалити систему примусового виконання рішень судів та інших органів, зробити її ефективнішою. За новими правилами для виконавців встановлюються нові строки вчинення виконавчих дій, змінюється порядок вжиття заходів примусового виконання.

Також суттєві зміни торкнулися і прав та обов'язків боржника, як сторони виконавчого провадження.

Досить часто боржник не виконує певні свої обов'язки тільки тому, що не знає про їх існування, що призводить до небажаних наслідків – зростає сума яку необхідно сплатити (наприклад, за рахунок, збільшення витрат виконавчого провадження), виконавцем застосовуються небажані для боржника заходи примусового виконання.

Що треба знати боржнику, щоб убезпечити себе від таких наслідків?

По-перше, слід розуміти, що державні та приватні виконавці мають однаковий обсяг повноважень щодо вчинення виконавчих дій. Вимоги приватного виконавця обов'язкові так само як і вимоги державного виконавця. За невиконання вимог державного чи приватного виконавця, неявку на виклик або інше порушення Закону, передбачена однакова відповідальність. Приватний та державний виконавці здійснюють виконання рішень в порядку встановленому чинним законодавством.

Права боржника

Боржник, як сторона виконавчого провадження, має право ознайомлюватися з матеріалами виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії, заявляти відводи у випадках, передбачених цим Законом, мають право доступу до автоматизованої системи виконавчого провадження, право оскаржувати рішення, дії або бездіяльність виконавця у порядку, встановленому цим Законом, надавати додаткові матеріали, заявляти клопотання, брати участь у вчиненні виконавчих дій, надавати усні та письмові пояснення, заперечувати проти клопотань інших учасників виконавчого провадження та користуватися іншими правами, наданими законом.

За наявності обставин, що ускладнюють виконання рішення або роблять його неможливим (хвороба, відрядження боржника, стихійне лихо тощо), боржник, як сторона виконавчого провадження, має право звернутися до суду, який видав виконавчий документ, із заявою про відстрочку або розстрочку виконання рішення. Рішення про розстрочку виконується в частині та у строки, встановлені цим рішенням.

Під час виконавчого провадження виконавець або сторони у разі потреби можуть запросити перекладача. Особі, яка потребує послуг перекладача, виконавець надає строк для його запрошення, але не більш як 10 робочих днів.

У разі якщо зазначена особа не забезпечить участі перекладача у визначений строк, його може призначити постановою виконавець.

У разі виявлення обставин, передбачених частиною четвертою статті 5 Закону, виконавець зобов'язаний заявити самовідвід та повідомити про це стягувача.

Якщо виконавець самостійно не заявив про самовідвід, відвід виконавцю може бути заявлений стягувачем, боржником або їхніми представниками. Відвід має бути вмотивованим, викладеним у письмовій формі і може бути заявлений у будь-який час до закінчення виконавчого провадження.

Мирова угода

Сторони у процесі виконання рішення відповідно до процесуального законодавства мають право укласти мирову угоду, що затверджується (визнається) судом, який видав виконавчий документ.

Час провадження виконавчих дій

Виконавчі дії проводяться виконавцем у робочі дні, не раніше 6:00 і не пізніше 22:00 години, якщо інше не передбачено цією статтею. Конкретний час проведення виконавчих дій визначається виконавцем. Виконавчі дії в неробочі та святкові дні, встановлені законом, проводяться у разі якщо зволікання неможливе або якщо такі дії не можуть бути проведені в інші дні з вини боржника. Проведення виконавчих дій в інший час, ніж передбачено частиною першою цієї статті, допускається, якщо невиконання рішення створює загрозу життю чи здоров'ю громадян або якщо виконавчі дії, розпочаті до двадцять другої години, необхідно продовжити.

Обов'язки боржника

Боржник, як сторона виконавчого провадження, **зобов'язаний** невідкладно, **не пізніше наступного робочого дня** після настання відповідних обставин, письмово повідомити виконавцю про повне чи часткове самостійне виконання рішення, а також про виникнення обставин, що обумовлюють обов'язкове зупинення вчинення виконавчих дій, про встановлення відстрочки або розстрочки виконання, зміну способу і порядку виконання рішення, зміну місця проживання чи перебування (у тому числі зміну їх реєстрації) або місцезнаходження а також про зміну місця роботи. Невиконання цих обов'язків є правопорушенням, за яке передбачена відповідальність.

Також боржник зобов'язаний:

1) утримуватися від вчинення дій, що унеможливають чи ускладнюють виконання рішення;

2) допускати в установленому законом порядку виконавця до житла та іншого володіння, приміщень і сховищ, що належать йому або якими він користується, для проведення виконавчих дій;

3) за рішеннями майнового характеру подати виконавцю протягом п'яти робочих днів з дня відкриття виконавчого провадження декларацію про доходи та майно боржника, зокрема про майно, яким він володіє спільно з іншими особами, про рахунки у банках чи інших фінансових установах, про майно, що

перебуває в заставі (іпотеці) або в інших осіб, чи про кошти та майно, належні йому від інших осіб, за формою, встановленою Міністерством юстиції України;

4) повідомити виконавцю про зміну відомостей, зазначених у декларації про доходи та майно боржника, не пізніше наступного робочого дня з дня виникнення відповідної обставини;

5) своєчасно з'являтися на вимогу виконавця;

б) надавати пояснення за фактами невиконання рішень або законних вимог виконавця чи іншого порушення вимог законодавства про виконавче провадження.

Арешт майна боржника

Арешт майна (коштів) боржника застосовується для забезпечення реального виконання рішення. Арешт на майно (кошти) боржника накладається виконавцем шляхом винесення постанови про арешт майна (коштів) боржника або про опис та арешт майна (коштів) боржника.

Виконавець за потреби може обмежити право користування майном, здійснити опечатування або вилучення його у боржника та передати на зберігання іншим особам. Вид, обсяг і строк обмеження встановлюються виконавцем у кожному конкретному випадку.

Перешкоджання вчиненню виконавцем дій, пов'язаних із зверненням стягнення на майно (кошти) боржника, порушення заборони виконавця розпоряджатися або користуватися майном (коштами), на яке накладено арешт, а також інші незаконні дії щодо арештованого майна (коштів) тягнуть відповідальність, установлену законом.

Якщо боржник наполягає, що майно на яке накладає арешт виконавець їй не належить, це не є достатньою підставою для припинення провадження виконавчих дій. Особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права власності на це майно і про зняття з нього арешту.

Стягнення за виконавчими документами не може бути звернено на таке майно, що належить боржникові - фізичній особі на праві власності або є його часткою у спільній власності, необхідне для боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні:

1. Предмети щоденного побутового особистого вжитку для задоволення щоденних фізіологічних та гігієнічних потреб (посуд, постільна білизна, засоби гігієни), речі індивідуального користування (одяг, взуття, всі дитячі речі).

2. Лікарські засоби, окуляри та інші вироби медичного призначення, необхідні боржникові, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, за медичними показаннями.

3. Меблі - по одному ліжку та стільцю на кожну особу, один стіл, одна шафа на сім'ю.

4. Один холодильник на сім'ю.

5. Один телевізор, персональний комп'ютер на сім'ю, один мобільний телефон - на кожну особу.

6. Запас питної води, продукти харчування, необхідні для особистого споживання боржникові, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, - з розрахунку на три місяці або гроші, необхідні для придбання

запасів питної води та продуктів харчування для боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні, - з розрахунку трикратного розміру мінімальної заробітної плати, що діє на день звернення стягнення, на кожному особу.

7. Майно, необхідне для відправлення релігійних культів та ритуальних обрядів боржником, членами його сім'ї та особами, які перебувають на його утриманні, професійних занять боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні, якщо воно є єдиним джерелом доходу таких осіб, зняття особистої кустарної і ремісничої праці, книги.

8. Паливо, необхідне боржникові, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, для приготування щоденної їжі та опалення (протягом опалювального сезону) житлового приміщення.

9. Використовувані для цілей, не пов'язаних із провадженням підприємницької діяльності, племінна, молочна і робоча худоба (по одній одиниці), кролики (дві пари), птиця (п'ять штук), корми, необхідні для їхнього утримання до вигону на пасовища.

10. Насіння, необхідне для чергового посіву, та незібраний урожай - в осіб, які займаються індивідуальним сільським господарством (крім земельних ділянок, на які накладено стягнення).

11. Сільськогосподарський інвентар - в осіб, які займаються індивідуальним сільським господарством.

12. Технічні та інші засоби реабілітації, що забезпечують компенсацію або усунення стійких обмежень життєдіяльності людей з інвалідністю та інших категорій осіб, автомобіль, яким відповідно до закону за медичними показаннями забезпечена людина з інвалідністю безоплатно або на пільгових умовах.

13. Призи, державні нагороди, почесні та пам'ятні знаки, якими нагороджений боржник.

Витрати виконавчого провадження

Витрати органів державної виконавчої служби та приватного виконавця, пов'язані з організацією та проведенням виконавчих дій щодо забезпечення примусового виконання рішень, є витратами виконавчого провадження.

Розмір та види витрат виконавчого провадження встановлюються Міністерством юстиції України.

Важливо пам'ятати, що у випадках, коли боржник створює перешкоди у виконанні рішення, виконавець змушений вживати додаткові заходи примусового виконання, на що витрачає більше коштів. Витрати виконавчого провадження відшкодовуються боржником.

Виконавчий збір

Зазнали змін і положення про виконавчий збір. Якщо у чинному раніше Законі України «Про виконавче провадження» передбачалось надання боржнику строку для самостійного виконання (крім рішень, які допущені до негайного виконання) тільки після закінчення якого з боржника стягувався виконавчий збір, то за нормами нового Закону, надання строку для

самостійного виконання не передбачається а виконавчий збір стягується в будь-якому разі.

Логіка полягає в тому, що боржник, який не ухиляється від виконання рішення, повинен виконати його не допускаючи звернення стягувача до органів державної виконавчої служби чи приватного виконавця.

Важливо пам'ятати, що виконавчий збір стягується тільки державними виконавцями. Аналогом виконавчого збору при виконанні рішення приватним виконавцем є, так звана, основна винагорода, розмір якої встановлюється Кабінетом Міністрів України і яка не може бути змінена на розсуд самого виконавця.

Виконавчий збір - це збір, що справляється на всій території України за примусове виконання рішення органами державної виконавчої служби. Виконавчий збір стягується з боржника державним виконавцем до Державного бюджету України у розмірі **10%** суми, що фактично стягнута, повернута, або вартості майна боржника, переданого стягувачу за виконавчим документом. За примусове виконання рішення немайнового характеру виконавчий збір стягується в розмірі двох мінімальних розмірів заробітної плати з боржника - фізичної особи і в розмірі чотирьох мінімальних розмірів заробітної плати з боржника - юридичної особи.

Основна винагорода приватного виконавця залежно від виконавчих дій, що підлягають вчиненню у виконавчому провадженні, встановлюється у вигляді:

- 1) фіксованої суми - у разі виконання рішення немайнового характеру;
- 2) відсотка суми, що підлягає стягненню, або вартості майна, що підлягає передачі за виконавчим документом.

Розмір основної винагороди приватного виконавця встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Добровільне виконання

Боржник, який не ухиляється від виконання рішення, повинен його виконати до пред'явлення виконавчого документу державному чи приватному виконавцю для виконання.

Виконавчий документ про стягнення аліментів чи інших періодичних платежів може бути самостійно надісланий стягувачем безпосередньо підприємству, установі, організації, фізичній особі - підприємцю, фізичній особі, які виплачують боржнику відповідно заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи.

Відповідальність

Згідно зі статтею 188-13 Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог державного чи приватного виконавця щодо усунення порушень законодавства про виконавче провадження, неподання або подання недостовірних відомостей про доходи і майновий стан боржника, ненадання на вимогу державного чи приватного виконавця декларації про доходи та майно, чи зазначення у такій декларації неправдивих відомостей або неповідомлення про зміну відомостей, які зазначаються у декларації, неповідомлення боржником про зміну місця

проживання чи місцезнаходження або місця роботи (отримання доходів), а також неявка без поважних причин за викликом державного чи приватного виконавця, тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (**850 – 1700 грн**).

Також варто звернути увагу на передбачену кримінальну відповідальність. Так, статтею 164 Кримінального кодексу України за злісне ухилення від сплати встановлених рішенням суду коштів на утримання дітей (аліментів), а також злісне ухилення батьків від утримання неповнолітніх або непрацездатних дітей, що перебувають на їх утриманні, передбачене покарання у вигляді громадських робіт на строк від вісімдесяти до ста двадцяти годин або арешту на строк до трьох місяців, або обмеження волі на строк до двох років. Повторне вчинення такого злочину карається громадськими роботами на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин або арештом на строк від трьох до шести місяців, або обмеженням волі на строк від двох до трьох років. При цьому, злісним ухиленням слід розуміти будь-які діяння боржника, спрямовані на невиконання рішення суду (приховування доходів, зміну місця проживання чи місця роботи без повідомлення державного виконавця, приватного виконавця тощо), які призвели до виникнення заборгованості із сплати таких коштів у розмірі, що сукупно складають суму виплат за три місяці відповідних платежів.

Крім того, статтею 382 Кримінального кодексу України передбачена відповідальність за невиконання судового рішення:

Умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкоджання їх виконанню -

карається штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (**8500 – 17000 грн**) або **позбавленням волі на строк до трьох років**.

2. Ті самі дії, вчинені службовою особою, -

караються штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою, яка займає відповідальне чи особливо відповідальне становище, або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам і свободам громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

4. Умисне невиконання службовою особою рішення Європейського суду з прав людини -

карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

АГЕНЦІЯ З ПИТАНЬ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ

- це недержавна громадська організація, що об'єднує фахівців у галузі примусового виконання рішень – адвокатів, юрисконсультів, науковців, державних та приватних виконавців.

До завдань Агенції, зокрема, належить:

- правоосвітня діяльність, видання методичної, довідково-інформаційної та іншої продукції;
- проведення семінарів, тренінгів, конференцій з питань виконання рішень;
- протидія проявам корупції у сфері примусового виконання рішень;
- надання правової допомоги фізичним та юридичним особам з питань виконання рішень;
- проведення наукових досліджень, здійснення аналізу чинного законодавства, напрацювання пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства, узагальнення практики правозастосування;
- створення і підтримка авторитету, позитивного іміджу інституту приватного виконання рішень, підвищення престижу роботи приватного виконавця;
- підготовка, навчання та підвищення кваліфікації приватних виконавців та помічників приватних виконавців;
- надання практичної, методичної та організаційної допомоги приватним виконавцям, проведення аудиту діяльності приватних виконавців;
- адвокатський захист професійних прав приватних виконавців;

ГО «Агенція з питань виконання рішень», код ЄДРПОУ: 40682954
www.AE.org.ua. З питань співпраці звертатись: office@ae.org.ua.